

Varga Mihály életműve, különös tekintettel *Pécel története a régi időktől 1945-ig* (Pécel, 2000) c. művére

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI:

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/egyház/szervezet/vállalkozás) neve: Települési Értéktár Bizottság, POLGÁRMESTERI HIVATAL, 2119 Pécel, Kossuth tér 1. +36 (28) 662 007, ertektar@pecel.hu

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai
Név: Települési Értéktár Bizottság, Pécel, Heltai Miklós elnök
Levelezési cím: 2119 Pécel, Korányi u.14.

Telefonszám: +36 (28) 788 940

E-mail cím: heltai.miklos@digikabel.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI:

1. A nemzeti érték megnevezése:

Varga Mihály: *Pécel története a régi időktől 1945-ig*, Pécel, 2000

Helytörténeti kiadvány.

2. Fellelhetőségének pontos helye:

Varga Mihály: *Pécel története a régi időktől 1945-ig*, Pécel, 2000

Szerző: [Varga Mihály \(1914-1988\)](#): Pécel története a régi időktől 1945-ig /, sajtó alá rendezte Rigó Zoltán, felelős kiadó Szombathy Márta, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete péceli csoportjának elnöke. ISBN 963 00 3478 6

3. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:
települési, megyei értéktár.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Varga Mihály könyve a szerző sok évtizedes helytörténeti gyűjtőmunkájának dokumentuma, voltaképpen forrásgyűjtemény Pécel történetének tanulmányozásához. Az eredeti forrásokat: okleveleket, jegyzőkönyveket, hírlapi cikkeket a kötet többnyire teljes terjedelemben, néhány esetben szemelvényesen közli. Külön értéket reprezentál a két utolsó fejezet, a IX.: Pécel és a magyar irodalom és a X.: Pécel babérleveles adattára, ez utóbbi néhány, Pécelen egykor élt író, költő, tudós rövid életrajzát tartalmazza.

A kötet 2000-ben, mint címlap túloldalán olvasható: „...a keresztyén államiság 1000. évfordulójára” jelent meg.

Varga Mihály gyűjteményében a könyvben található források, dokumentumok jó része eredetiben is megtalálható volt, ennek holléte azonban jelenleg nem ismeretes, nagy szerencse tehát, hogy a műben zömük megvan.

Varga Mihály¹

„1914. szeptember 14.-én született Pécelen. Édesapja Varga Mihály, édesanyja Medveczki Rozália. A református elemi iskola után a helyi polgári iskolában végzett,

¹ In: Varga Mihály: *Pécel története a régi időktől 1945-ig*, Pécel, 2000, 8. p.

majd 1937-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be, s továbbszolgálásra jelentkezve elvégezte a tiszti iskolát. 1938-ban részt vett a magyar hadsereg felvidéki, 1940-ben pedig az erdélyi bevonulásában.

1940-ben hadnagyi, 1943-ban főhadnagyi, 1944-ben századosi rangot kapott. 1941-től 1942 végéig a szovjet fronton századparancsnok. 1944-ben ismét a szovjet frontra került, a 4. század parancsnoka volt. Sebesüléséből való felépülése után Ceglédre vezényelték. A visszavonuló csapatokkal együtt ő is nyugatra szorult, s 1945 márciusában az ausztriai Stockerauban szovjet fogságba esett. A zaporozsjei fogolytáborban bal kezének négy ujja lefagyott, amputálni kellett. A hadifogságból 1950-ben szabadult, végre hazatérhetett. Itthon mint politikailag megbízhatatlan személyt, Kazincbarcikára internálták. Az erőmű építésén dolgozott három évig. 1953-ban végre hazatérhetett Pécelre, de tiszti rangjától megfosztották.

Szabadulása után segédmunkásként dolgozott, majd gyártáselőkészítő lett. 1967-ben megnősült. 1961-től a Kontakta gyárban dolgozott 1980-ig, 1967-től már nyugdíjasként. Közben 1962-ben közgazdász technikus oklevelet szerzett.

Feleségével, Pók Ilonával 31 évig élt boldog házasságban, 1988. augusztus 29.-én bekövetkezett haláláig.

Már fiatalon kutatta Pécel múltját, összegyűjtött minden fellelhető tárgyat, emléket. Kiterjedt levelezést folytatott szerte a világban Pécelről elszármazott emberekkel. Történészek, tudósok fordultak meg dolgozószobájában, a »kuckó«-ban. Életművéért halála után hat évvel, 1994. október 23.-án díszpolgári címet kapott.”

5. Indoklás az értéktárba történő felvételre:

Könyve előszavában² a szerző így vall helytörténelmi-történelmi elhivatottságáról: "PÉCEL kikerülhetetlenül, évszázadokon át részese volt a magyar történelemnek. Népe gyökeret verően véres verejétkkel áztatta a határt és maroknyi földjét, s szembenézett a történelmi viharokkal. Ez a tudat arra kötelez, hogy maradandóvá tegyem a múltját, mert a tegnap már múlt, mely rothaszt és megsemmisíti a történéseket. Az emlékek megfakulnak és eltűnnek az időben. A ma elhanyagolt akarásai pedig megbosszulják magukat.

Ennyit kell megjegyezni a ma fiataljainak Pécelen, hogy tényleg összeforrottan akarjanak tenni valami értékeset, mert az unokák unokái megtapossák a sírhantokat a temető kertben, ha a tegnap, ma és a holnap történései semmivé válnak.

Az írást egyszer megtalálják! Cél, melyért akarni és tenni kell, hogy valóra váljon.

Én is ezt tettem, de, hogy hány esztendő múlt el fölöttem, míg rátaláltam az írásokra, hihetetlen.

Az alapot lelkiismeretes munkával készítettem el minden szépítés nélkül a maga szárazságában, de minden sora: valóság. Feltártam a régmúltak régmúltjait a maguk egyszerűségében, s ez megnyugtató érzés Pécel ősei, a jelen nemtörődőmjei, és a jövő öntudatot sugárzó építői iránt.

Visszapillantani a múltba s látni a történéseket több az élménynél, mert tudást gyarapít. Tudni pedig csak akarni kell!

Az akarat viszont kötelesség a jövővel szemben.

Ezért készült el Pécel története.

Varga Mihály "

Széleskörű gyűjtőmunkájának alábbi dokumentuma a péceli születésű kiváló költő, Fáy Ferenc (1921-1981) verseinek „leletmentéséről” tanúskodik:

² In: Varga Mihály: *Pécel története a régi időktől 1945-ig*, Pécel, 2000, 9. p.

„FÁY FERENC ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEI³

Sajtó alá rendezte: Fáy István

Vörösváry Publishing Co LTD. Toronto. Canada

ISBN No. 0-920004-12-1.

A kötet mindenben egyezik (leszámítva a kiigazított sajtó- és helyesírási hibákat) a fenti versgyűjteménnyel, csupán Szakolczay Lajos tanulmányával, továbbá a szerkesztő, illetve Pécel polgármesterének utószavával bővült. Fáy Ferenc korai versciklusa, melynek maga adta az *Évák* címet, nem került be a kanadai kiadásba, így a mostaniban sem szerepeltetjük. Ezeket a verseket 1946-1948 között írta első feleségéhez és tőle született kislányához. **A kéziratot Varga Mihály, Pécel kiváló helytörténésze találta meg a Fáy-család levéltárában, ő juttatta ki Fáy Ferenc testvérbátyjához, Fáy Istvánhoz Kanadába, a költő kézírását ugyanis egyedül az ő felesége volt képes elolvasni. Az általa leírt versek nemrég külön kötetbe gyűjtve jelentek meg: Fáy Ferenc *Évák*; Szerelmi dalciklus; 1946-1948; Pannonia Könyvek, 2015, sajtó alá rendezte: Szigeti Jenő. Heltai Miklós**

Varga Mihály Pécel közéletének köztiszteletben álló szereplője, szülő- és lakóhelye történetének, irodalmának fáradhatatlan kutatója, mindezek dokumentumainak szorgalmas gyűjtője volt. Könyve és a rendelkezésre álló adatok alapján méltán soroljuk a péceli települési értéktárba, s javasoljuk a megyei értéktárba.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- Varga Mihály: *Pécel története a régi időktől 1945-ig*, Pécel, 2000, 8. p.
- Fáy Ferenc *Összegyűjtött versei*, második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, *A szerkesztő utószava*, 515.p.
- Fáy Ferenc: *Évák*, szerelmi dalciklus, Pannónia Könyvek, Budapest, 2015, 6.p.

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.

[Könyv: Varga Mihály - Pécel története a régi időktől 1945-ig](#)

konyvar.hu › *Varga Mihály*

Könyv: *Varga Mihály - Pécel története a régi időktől 1945-ig*.

[Pécel története a régi időktől 1945-ig - Varga Mihály - Régikönyvek](#)

www.regikonyvek.hu › *helytörténet, honismeret* › *Varga Mihály*

Régikönyvek, *Varga Mihály - Pécel története a régi időktől 1945-ig* - [előjegyezhető]

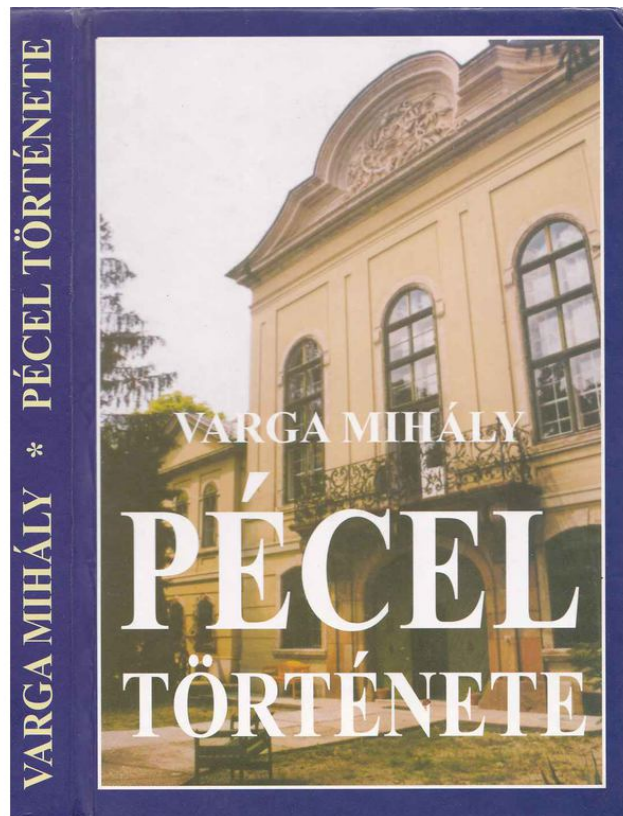
[Varga Mihály: Pécel története a régi időktől 1945-ig - Antikva.hu](#)

antikva.hu/helytortenet/pecel-tortenete-a-regi-idoktol-1945-ig

"PÉCEL kikerülhetetlenül, évszázadokon át részese volt a magyar történelemnek. Népe gyökeret verő - *Varga Mihály*.

³ Fáy Ferenc *Összegyűjtött versei*, második kiadás, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2015, *A szerkesztő utószava*, 515.p.

2. A javasolathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Pécel, 2016. év

Heltai Miklós